

Δασμοί και προστατευτισμός

Η ευρωπαϊκή προοπτική

Τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης μεταξύ τελωνειακής ένωσης, εμπορικής άμυνας και στρατηγικής αυτονομίας

Ανδρέας Καλλέργης

Professeur à l'Université de La Réunion
Membre de l'Institut universitaire de France

CCI France-Grèce

2 Απριλίου 2026

Εισαγωγή

Άρθρο 28 παρ. 1 ΣΛΕΕ

Ο δασμός ως στοιχείο της συνταγματικής δομής της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ερώτημα

Πώς χρησιμοποιεί σήμερα η Ένωση την εξωτερική της εμπορικό μεθόριο ως εργαλείο εμπορικής προστασίας, εμπορικής αντίδρασης ή επιλεκτικού ανοίγματος;

Η εμπορική μεθόριος της ΕΕ ως νομικό αντικείμενο

Άρθρο 30 ΣΛΕΕ: Απαγόρευση δασμών και επιβαρύνσεων ισοδυνάμου αποτελέσματος

Απόφαση Lancry (ΔΕΚ 9.08.1994, C-363/93)

Το « σύνορο » στο δίκαιο της Ένωσης έχει λειτουργική σημασία

Πρώτη λογική: ο κοινός εξωτερικός δασμός ως δομικό γνώρισμα της τελωνειακής ένωσης

Άρθρο 28 παρ. 1 ΣΛΕΕ: οργανώνει την ενιαία εξωτερική δασμολογική επιφάνεια της Ένωσης

Η εφαρμογή του κοινού εξωτερικού δασμολογίου προϋποθέτει **κοινό νομικό προσδιορισμό της καταγωγής** των προϊόντων

Δεύτερη λογική: η εμπορική άμυνα ως διορθωτική προστασία

Άρθρο 207 ΣΛΕΕ: βάση της κοινής εμπορικής πολιτικής. Περιλαμβάνει ιδίως τις τροποποιήσεις δασμών και τα μέτρα εμπορικής προστασίας

Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1036 για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1037 για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο επιδοτήσεων εκ μέρους χωρών μη μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κανονισμός (ΕΕ) 2015/478 περί κοινού καθεστώτος εισαγωγών: ενωσιακό πλαίσιο των μέτρων διασφάλισης

Τρίτη λογική: η επανεξισορρόπηση ως υπεράσπιση της κανονιστικής ισορροπίας

Άρθρο 22 του Μνημονίου για την επίλυση διαφορών του ΠΟΕ (DSU)

Υποθέσεις Airbus/Boeing (DS316 και DS353): οι πρόσθετοι δασμοί μπορούν να λειτουργήσουν ως μέσο πίεσης για συμμόρφωση με τις διαπιστωμένες υποχρεώσεις υπό τον ΠΟΕ

Κανονισμός (ΕΕ) 654/2014: η Ένωση ασκεί τα δικαιώματά της στο πεδίο της εφαρμογής και επιβολής των διεθνών εμπορικών κανόνων

Κανονισμός (ΕΕ) 2021/167: ενίσχυση αυτού του πλαισίου, ιδίως σε περιπτώσεις όπου ο πολυμερής ή συμβατικός μηχανισμός επίλυσης διαφορών παρακωλύεται

Τέταρτη λογική: στρατηγική αυτονομία και αντίδραση σε οικονομικό εξαναγκασμό

Ο **Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2675** οργανώνει μηχανισμό προστασίας της Ένωσης και των κρατών μελών από οικονομικό εξαναγκασμό από τρίτες χώρες

Η διαδικασία αρχίζει με εξέταση από την Επιτροπή, συνεχίζεται με διαπίστωση από το Συμβούλιο και μπορεί να καταλήξει σε **μέτρα αντίδρασης**

Εξωτερική συνοχή της ευρωπαϊκής εμπορικής δράσης: ΠΟΕ

Άρθρα I και II GATT: περιορισμός της δυνατότητας μονομερούς απόκλισης από τις δασμολογικές δεσμεύσεις μέσω της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους και των δασμολογικών παγιοποιήσεων

Άρθρο VI GATT και ειδικές συμφωνίες του ΠΟΕ για τα μέτρα αντιντάμπινγκ, τα αντισταθμιστικά μέτρα κατά επιδοτήσεων και τα μέτρα διασφάλισης

Άρθρο XXI GATT: επιτρέπει, υπό προϋποθέσεις, την επίκληση ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας (βλ. *Russia — Traffic in Transit*, DS512, 2019)

Άρθρο 23 του **Μνημονίου για την επίλυση διαφορών** του ΠΟΕ (DSU): κατ'αρχήν **αποκλειστικότητα** του συστήματος επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ όταν προβάλλεται παραβίαση των καλυπτόμενων συμφωνιών

Εξωτερική συνοχή της ευρωπαϊκής εμπορικής δράσης: διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών

Η εξωτερική μεθόριος της ΕΕ ως μέσο **επιλεκτικού ανοίγματος της ευρωπαϊκής αγοράς μέσω προτιμησης ρύθμισης**

Οι συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών αναδιατάσσουν τη δασμολογική και τελωνειακή μεταχείριση της εξωτερικής μεθορίου

- ΣΕΣ ΕΕ–Ινδονησία (Σεπτέμβριος 2025)
- ΣΕΣ ΕΕ–Ινδία (Ιανουάριος 2026)
- ΣΕΣ ΕΕ–Αυστραλία (Μάρτιος 2026)

Πέρα από το δασμό: παράλληλα εργαλεία οικονομικού προστατευτισμού

Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2560 για τις ξένες επιδοτήσεις επιτρέπει στην Επιτροπή να ερευνά ξένες επιδοτήσεις που στρεβλώνουν την εσωτερική αγορά και να επιβάλλει διορθωτικά μέτρα

Δημόσιες συμβάσεις: Η πρόσβαση φορέων τρίτων χωρών δεν είναι εγγυημένη ελλείψει σχετικής διεθνούς συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών:

→ Βλ. απόφαση **Kolin** (ΔΕΕ, 22.10.2024, C-652/22)

Κανονισμός (ΕΕ) 2023/956

Μηχανισμός Συνοριακής Προσαρμογής Άνθρακα (CBAM)

Συμπέρασμα: ανασύνθεση της εξωτερικής εμπορικής μεθοδίου της ΕΕ

→ Η εξωτερική μεθόριος της Ενωσης λειτουργεί ως φίλτρο

→ Ο σύγχρονος ευρωπαϊκός προστατευτισμός εμφανίζεται ως συνδυασμός δομικού δασμού, εμπορικής άμυνας, επανεξισορρόπησης, στρατηγικής αυτονομίας και προτιμησιακού ανοίγματος της αγοράς

→ Η μετατόπιση αυτή εκφράζεται και μέσα από υβριδικές μορφές εμπορικής ρύθμισης
βλ. « συμφωνία-πλαίσιο » ΗΠΑ-ΕΕ (*Turnberry*) της 21ης Αυγούστου 2025

Ανδρέας Καλλέργης
Professeur à l'Université de La Réunion

andreas.kallergis@univ-reunion.fr